

Mostra de dictats per a Cicle Superior

ADDITIO

Dictat 1 (56 paraules)

L'arrel (Joana Raspall)

L'arrel de l'arbre no sap
que jo li estimo les branques
perquè fan ombra a l'estiu,
i l'hivern, al foc escalfen;
perquè puc collir-hi flors
i quan té fruita, menjar-ne.
I no li prenc res de franc!
que quan està assedegada
i els núvols passen de llarg,
soc l'amic que li dona aigua.

Dictat 2 (67 paraules)

D'on ve la paraula "tapa"?

Les tapes que avui en dia es prenen d'aperitiu als bars es diuen "tapes" perquè durant l'Edat Mitjana se servien porcions de menjar en plats que es posaven sobre la gerra que contenia la beguda per tapar-la. Normalment era un tros de pa amb verdures o carn. D'aquesta manera, s'evitava que entressin insectes a la gerra, com ara mosques, mosquits o formigues.

Dictat 3 (64 paraules)

Enigma

Un divendres, tornant de Girona, la Irene es va ficar al llit a les nou del vespre amb la intenció de dormir fins a les deu del matí del dia següent. Va posar el despertador a les deu. Uns vint minuts després d'anar-se'n al llit ja estava adormida. Quant de temps va poder descansar abans que el despertador sonés? (Va dormir 40 minuts.)

Dictat 4 (62 paraules)**La neu (Joana Raspall)**

Prendré un bon grapat
de la neu més blanca
i la guardaré
dintre d'una capsa.
Quan vingui l'estiu,
que fa calorassa,
la neu em podrà
refrescar la cara!

El meu amic diu
que la neu no es guarda,
que sols trobaré
la capsa mullada.
Això no m'ho crec!
Ves, com s'ho faria!
Tancant bé la capsa,
com s'escaparia?

Dictat 5 (64 paraules)**Quins dinosaures tenien les mandíbules més fortes?**

Segons una revista anglesa, d'entre tots els dinosaures que han poblat la Terra, el Tiranosaurus Rex és el que mossegava les preses amb més potència. Gràcies a una simulació feta per ordinador, s'ha demostrat que el dinosaure podia caçar grans animals per alimentar-se i trencar els ossos de les seves preses amb les dents sense cap dificultat.

Dictat 6 (64 paraules)**L'ofici que més m'agrada (Joan Salvat-Papasseit)**

Hi ha oficis que són bons perquè són de bon viure,
mireu l'ésser fuster:
–serra que serraràs
i els taulons fan a miques,
i de cada suada deu finestres ja han tret.
Gronxada d'encenalls, et munten una taula;
si ho vols, d'una nouera te'n faran un cobert.
I caminen de pla – damunt les serradures de color de mantega.

Dictat 7 (65 paraules)**Els porcs són gaire intel·ligents?**

Els porcs són animals molt intel·ligents i perfectament aptes per a l'ensinistrament. De fet, es creu que és l'animal domèstic més intel·ligent. A més, posseeixen una capacitat impressionant per concentrar-se i memoritzar imatges. En un estudi científic es va demostrar que els porcs podien jugar a un videojoc senzill i es va comprovar que hi jugaven millor que els gossos.

Dictat 8 (64 paraules)**Com s'alimenten les plantes carnívores?**

Les plantes anomenades carnívores s'alimenten bàsicament d'insectes. Aquestes plantes es mouen encara que no tinguin músculs. Les fulles reben la pressió de l'aigua sobre les parets de les seves cèl·lules i això fa que es tanquin. Les plantes carnívores cacen per succió o utilitzant pèls enganxosos. Els insectes queden atrapats dins les fulles i així les plantes poden alimentar-se.

Dictat 9 (68 paraules)**Com es pot distingir un animal carnívor?**

La manera més fàcil de diferenciar un animal carnívor d'un d'herbívor és observant la posició dels ulls. Els carnívors (gossos, lleons, etc.) tenen els ulls sota el front, cosa que els facilita localitzar el seu aliment. En canvi, els herbívors (aus, conills, etc.), preses dels carnívors, tenen els ulls als costats, fet que els ajuda a detectar si s'acosta cap depredador.

Dictat 10 (69 paraules)**Quines habilitats tenen els pops?**

Els pops se saben escapolar molt bé i tenen una habilitat especial per resoldre problemes, camuflar-se i navegar. Hi ha casos de pops que han pogut obrir ampolles i entrar-hi sols. A més, tenen molt bona memòria i els agrada jugar. Si mai teniu dos pops junts, doneu-los una ampolla de plàstic d'aigua i veureu que se la tiren com si fos una pilota.

Dictat 11 (92 paraules)**El monstre de Banyoles**

Ens ho diu la història d'un vell poble
que hi habitava un monstre fa molts anys.
Diuen que treia foc per les orelles
i per la boca, pel nas i pels queixals.

...

Com veureu, tenia tanta gana
que s'empassava els bous de tres en tres.
I els cavallers, que amb ell volien gresca,
se'ls endrapava com qui no menja res.

...

I la gent de tota la contrada
un tracte, amb gràcia, amb ell van signar,
donant-li cols, patates i albergínies
perquè aquell monstre es tornés vegetarià.

Dictat 12 (73 paraules)**Per què els peixos no tenen parpelles?**

Dins de l'aigua, la intensitat de la llum és molt menor que a fora, de manera que els animals aquàtics no necessiten parpelles i, per tant, no poden tancar els ulls per dormir. Tot i això, els peixos necessiten dormir per descansar i recuperar forces. Això ho aconsegueixen quedant-se immòbils algunes hores, durant les quals únicament fan uns moviments molt lents que els permeten mantenir l'equilibri.

Dictat 13 (79 paraules)**Com es fa la xocolata desfeta?**

Primer de tot, posarem al foc un pot amb llet i sucre mentre trossegem la xocolata. Quan la llet arrenqui el bull, hi tirarem la xocolata remenant fins que es desfaci. En un bol a part, hi posarem llet freda i desfarem una cullerada de farina sense deixar-hi cap grumoll. Llavors, ho tirarem al pot amb la xocolata, remenarem una mica més, apaguem el foc i ja tindrem la xocolata desfeta a punt.

Dictat 14 (70 paraules)**Són bons els caramels per a la salut?**

Els caramels contenen un 95% de sucre refinat. Quan se'n mengen en excés, poden provocar mal d'estómac. Com que l'intestí prim és incapaç d'absorbir-los, passen a l'intestí gruixut, es contaminen amb els gèrmens i provoquen gasos i malestar. També ataquen les dents i provoquen càries. El sucre refinat dels caramels aporta calories, no alimenta i fa augmentar el sobrepès en les persones.

Dictat 15 (77 paraules)**Com creixen les ungles?**

El creixement de les ungles és un fenomen curiós: creixen més a l'estiu que a l'hivern i és més ràpid en els infants que en els adults. També creixen més de pressa les ungles de la mà dreta que les de l'esquerra. A més, la velocitat de creixement de les ungles de cada dit varia segons la seva longitud. Així, creix més l'ungla del dit del mig i menys la del dit polze.

Dictat 16 (78 paraules)**Com s'escampen les olors?**

Totes les coses estan formades per unes partícules molt petites anomenades molècules. Quan entren en contacte amb l'aire, algunes es desprenen i surten flotant. Quan respirem, el que fem és aspirar aire carregat d'aquestes petites partícules. Així, el que anomenem olor és la sensació que provoquen les molècules en el nostre nas. Es diu que hi ha més de 10.000 tipus d'olors i que les persones poden sentir la mateixa olor de manera diferent.

Dictat 17 (96 paraules)**Per a què serveixen les gepes d'un camell i d'un dromedari?**

Els camells i els dromedaris es distingeixen pel nombre de gepes: els primers en tenen dues, mentre que els dromedaris només en tenen una. En aquesta part del seu cos, emmagatzemen l'aigua i l'energia que després faran servir en cas que hi hagi sequera. Quan les seves reserves estan esgotades, la gepa es torna flàccida i tova. Els camells tenen la llegendària habilitat d'aguantar sense beure ni menjar durant llargs períodes de temps, i poden travessar regions molt àrides o deserts gairebé sense beure gens.

Dictat 18 (92 paraules)**Per què els botons es corden a la dreta o a l'esquerra?**

Quan els botons van aparèixer per primera vegada, eren molt cars i només en duia gent de la classe alta. Com que a les dones riques les ajudaven a vestir les seves donzelles, les modistes van posar els botons a la dreta de la donzella perquè fossin més fàcils de cordar. En canvi, com que la majoria dels homes es vestien sols, els botons de les camises o pantalons es cosien a la part esquerra de la peça de vestir.

Dictat 19 (99 paraules)**Un bon jutge (Joana Raspall)**

Una forquilla
i una cullera
posen per àrbitre
un ganivet
perquè judiqui
qui de les dues
amb les viandes
juga més net.

Diu la forquilla:
—Jo tinc més traçal,
que les patates
puc aixafar;
i tu, cullera
de panxa grossa,
ni saps xafar-les,
ni saps punxar.

...
—Ai, presumida
forquilla seca,
que tot et llisca
d'entre les dents!
Remena l'olla!,
punxa la sopa!,
veuràs la poca
traça que tens!

El ganivet
resol amable:

—Sí, totes dues
teniu raó.

El que fa l'una
no ho pot fer l'altra.
...I el jutge queda
com un senyor.

Dictat 20 (96 paraules)**Com es fa el vidre?**

El vidre es fa a partir de la barreja d'aigua, sorra, calç i sosa. La calç, que s'extreu d'un tipus de pedra, i la sosa, que és un producte químic, es barregen en la proporció adequada i s'introdueixen dins d'un forn a una temperatura molt alta, de 1.500 graus. Els materials es fonen amb l'escalfor i es converteixen en una pasta taronja, tova i bullent. Tot seguit es fa caure una mica de la pasta dins d'un motlle, es deixa refredar perquè se solidifiqui i ja tenim el vidre fet.

Dictat 21 (79 paraules)**Quin és l'origen del brindis?**

Fa temps, quan l'amfitrió volia demostrar als convidats que la beguda que oferia era bona, es permetia als convidats que n'aboquessin una mica a la copa i tots bevien al mateix temps de cada copa. Quan el convidat desitjava mostrar la seva confiança a l'amfitrió, no abocava el líquid dins la copa, sinó que només la tocava amb la seva. El xocar les copes abans d'un brindis és el que ha quedat d'aquest ritual.

Dictat 22 (59 paraules)**El gat (Renée Mathieu)**

Petja discreta
s'atansa el gat.
Quina n'ha feta
dalt el teulat?

Té la finesa
d'un advocat
i la flongesa
d'un pare abat.

El pèl s'allisa
net i mudat.
Flaira la brisa
desenfeinat.

Ulls de turquesa
nas vellutat
és tot bellesa
i amic cuat.

Mes quan s'exalta
fa feredat
treu l'ungla i salta
vatua el gat!

Dictat 23 (94 paraules)**Com es juga a tennis de taula?**

El tennis de taula o ping-pong és un esport de raqueta. L'objectiu del jugador és fer botar la pilota al camp del jugador contrari passant per sobre d'una xarxa, de manera que l'adversari no la pugui tornar. Hi poden jugar una o dues parelles de jugadors, situats cadascun a banda i banda d'una taula dividida per una xarxa. El nom de l'esport prové d'una marca americana que fabricava material per jugar a aquest esport i que vol imitar el so que fa la pilota quan s'hi juga.

Dictat 24 (96 paraules)**Com es recicla l'oli?**

No hem de llençar l'oli domèstic que ens queda del menjar fregit ni a l'aigüera ni al vàter. Per què? Doncs perquè quan l'oli arriba a les clavegueres i es barreja amb l'aigua i altres productes es transforma en una emulsió, com la salsa maionesa, i dificulta el tractament de les aigües residuals. Podem reciclar l'oli usat i d'aquesta manera respectarem el medi ambient i evitarem la contaminació dels rius i els mars. A més a més, l'oli usat es pot aprofitar per crear productes ecològics, com el biodièsel o el sabó.

Dictat 25 (110 paraules)**Què són els Drets dels Infants?**

Des de fa segles molts nens i nenes s'han vist obligats a treballar al camp, a les mines i a les fàbriques, fins i tot a lluitar; però al segle XX va començar a haver-hi canvis. El novembre de 1989, 192 països van signar la Convenció sobre els Drets dels Infants. En aquest document es diu que els menors de 18 anys tenen dret a ser protegits dels maltractaments, a ser educats a l'escola i a poder-se expressar sense cap mena de perjudici de sexe, ètnia o creença. A partir d'aquell moment, cada 20 de novembre se celebra el Dia dels Drets dels Infants.

Dictat 26 (96 paraules)**Per què el sol és vermell al capvespre?**

El sol no canvia de color: sempre és de color blanc. El que canvia és el color de la llum que arriba als nostres ulls. L'aire que envolta la Terra és ple de partícules que transformen la llum. Durant el dia, la llum travessa una capa molt fina d'aire. Com que la capa no és prou espessa, veiem el color del sol blanc. A la tarda, la llum del sol travessa una capa més gruixuda i espessa d'aire que fa que la llum blanca es transformi en vermella.

Dictat 27 (98 paraules)**Com s'ha de portar la motxilla de l'escola?**

Molts alumnes utilitzen motxilla per anar a l'escola, però no sempre la saben fer servir de manera adequada. Hi ha estudis que demostren que les motxilles poden provocar mal d'esquena. Per això cal vigilar que la motxilla no superi el 10% del pes corporal i només portar-hi el material necessari. També cal graduar la motxilla segons el pes i l'alçada de cada persona. Finalment, per tal que la motxilla sigui còmoda de portar, cal que tingui tirants gruixuts i amples, un respatllet encoixinat i un cinturó que es pugui cordar.

Dictat 28 (88 paraules)**Qui va ser Tutankamon?**

Tutankamon fou un faraó de l'Antic Egipte. Va ser coronat fa més de 3.300 anys, quan només tenia 10 anys. Es creu que va morir als 18 anys a causa d'un accident. Tutankamon es va fer famós gràcies al descobriment de la seva tomba, l'any 1922, per part d'un arqueòleg anglès. La tomba no havia estat saquejada pels lladres i s'havia conservat molt bé. Al sarcòfag del faraó s'hi va trobar una magnífica màscara d'or, que avui dia s'exposa al Museu Egipci del Caire.

Dictat 29 (109 paraules)**Com ho fan els avions per volar?**

Quan els avions es mouen, les ales parteixen l'aire en dos corrents, un que passa per sobre de l'avió i l'altre per sota. Les ales dels avions tenen una forma especial, que fa que el corrent d'aire que passa per sobre de l'avió vagi més de pressa que el que passa per sota. L'aire ràpid fa que les ales s'elevin i l'avió pugui enlairar-se. Per entendre com passa això, agafa un full petit de paper, posa-te'l entre els llavis de manera horitzontal i bufa per sobre. Veuràs que el full puja perquè has creat un corrent d'aire que fa enlairar-se el paper.

Dictat 30 (95 paraules)**Com és el peresós?**

El peresós és un mamífer herbívor en perill d'extinció a causa de la desforestació de la selva amazònica i dels caçadors. Fa de 40 a 75 centímetres de llargada i sol pesar uns quatre quilos. Viu als arbres i quasi ha perdut la capacitat de moure's per terra. Té el cap petit, sense pavelló auditiu, una cua molt curta i un pelatge llarg i verdós. El que més crida l'atenció d'aquest animal són les tres urpes llargues en forma de ganxo, que li serveixen per agafar-se a les branques dels arbres.

Dictat 31 (103 paraules)**Com es fa un herbari?**

Primer de tot, cal que anem a collir unes quantes plantes. A continuació, posarem cada planta dins d'una bossa i anotarem la informació següent: nom de la planta, lloc on l'hem trobada i data. Després posarem cada planta entre dos fulls de paper de diari per assecar-les. Assegura't que queden ben posades i recorda anotar-hi el nom per identificar-les. Apila tots els fulls i posa-hi un pes a sobre per premsar-les. Deixa que les plantes s'assequin durant uns dies. Finalment, enganxa cada planta en una cartolina i guarda les cartolines totes juntes com si fos un llibre.

Dictat 32 (73 paraules)**Quines són les set meravelles del món?**

Una de les llistes més famoses és la de les set meravelles del món. Són set perquè aquest número sempre ha estat considerat màgic. Són les següents: La Gran Muralla Xinesa, La ciutat de Petra (Jordània), el monument al Crist Redemptor (Brasil), la ciutat sagrada de Machu Picchu (Perú), el temple de Kukulkan (Mèxic), el Colosseu de Roma (Itàlia) i el mausoleu de Taj Mahal (Índia).